

**ВТРАТИ НАПОРУ,
ВИКЛИКАНІ ЗВАРНИМ З'ЄДНАННЯМ ПЛАСТИКОВИХ ТРУБ**

Гаврилів М.Є., Стацак М.І., Орел В.І.

Стики труб викликають збільшення гідравлічного опору, який можна визначити за формулою [1, с.43]:

$$K = 1 + \frac{\zeta_{cm}}{\lambda} \cdot \frac{L}{d}, \quad (1)$$

де K – відносне збільшення опору трубопроводу, $K = \lambda_1/\lambda_2$; λ – коефіцієнт гідравлічного тертя (індекси "1" та "2" відповідають трубам зі стиками та без); L – відстань між стиками; d – діаметр труб; ζ_{cm} – коефіцієнт місцевого гідравлічного опору стику.

Найменший гідравлічний опір спостерігається при муфтовому з'єднанні, а найбільший – при зварному (найчастіше через погану якість зварного шва) [2, с.74].

Коефіцієнт місцевого гідравлічного опору стику [2, діаграма 2-20]:

$$\zeta_{cm} = \frac{A}{D_o^n}, \quad (2)$$

де D_o – внутрішній діаметр за висотою зварного стику, м; A – коефіцієнт, n – показник степеня; за даними Оффенгендена для поліетиленових чи вінілпластових труб $A = 0,0046$; $n = 1,75$.

Коефіцієнт місцевого гідравлічного опору зварного стику [1, с.43]:

$$\zeta_{cm} = B \cdot \left(\frac{\delta}{D} \right)^k, \quad (3)$$

де D – внутрішній діаметр труби; δ – еквівалентна висота зварного стику; B – коефіцієнт; k – показник степеня; для металевих труб $B = 13,8$; $k = 1,5$.

За даними [3] було побудовано графіки залежностей $\zeta_{cm} = f_1(D_o)$ та $\zeta_{cm} = f_2(\delta/D)$, зображені відповідно на рис. 1 та рис. 2.

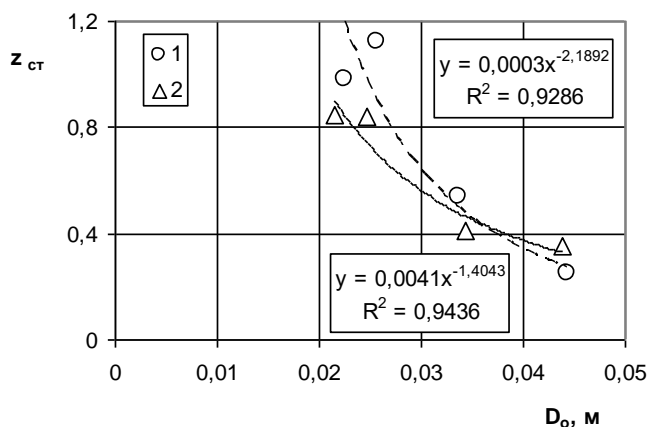

Рис. 1. Залежність $\zeta_{ct} = f_1(D_o)$ для поліпропіленових (1) та поліетиленових (2) труб

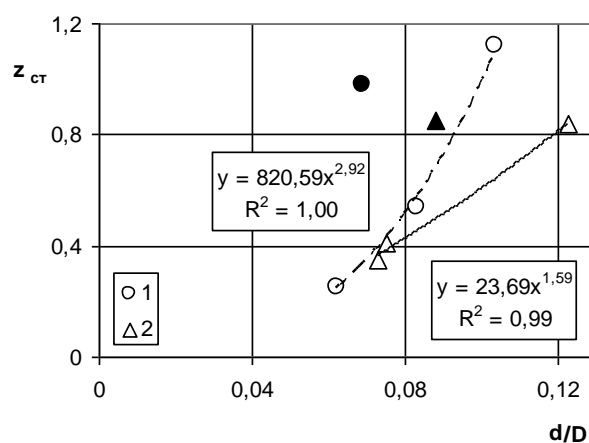

Рис. 2. Залежність $\zeta_{ct} = f_2(\delta/D)$ для поліпропіленових (1) та поліетиленових (2) труб

Залежність $\zeta_{ct} = f_1(D_o)$ для поліетиленових труб [3] не узгоджується з даними Оффенгендена [2, діаграма 2-20]. Спільно для поліпропіленових та поліетиленових труб (рис. 1) можна записати:

$$\zeta_{cm} = 0,00124 \cdot D_o^{-1,761} . \quad (4)$$

На рис. 2 затушовані позначення не бралися до уваги при одержанні залежностей за формулою (3). При цьому в межах $\delta/D = 0,062 \dots 0,083$ спільно для поліпропіленових та поліетиленових труб можна записати:

$$\zeta_{cm} = 389,7 \cdot \left(\frac{\delta}{D} \right)^{2,66} . \quad (5)$$

Література

1. Справочник по гидравлическим расчетам / Под. ред. П.Г. Киселева. – М.: Энергия, 1972. – 312 с.
2. Идельчик И.Е. Справочник по гидравлическим сопротивлениям / И.Е. Идельчик; Под ред. М.О. Штейнберга. – М.: Машиностроение, 1992. – 672 с.
3. Veselský J. Lokal head loss in polypropylene and polyethylene pipeline joint welded by butt fusion / J. Veselský // The Student's Conference. – April 10, 2011. – Faculty of Mechanical Engineering, CTU in Prague. – Режим доступу: www.stc.fs.cvut.cz/pdf/VeselskyJaroslav-306611.pdf.